

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2013

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο

A1. Εναντίον βέβαια, των δημοκρατικών πόλεων (πολεμάτε) ή για ιδιωτικές διαφορές που δεν μπόρεσαν να επιλυθούν με δημόσια συμφωνία ή για μερίδιο γης ή εξαιτίας των συνόρων ή από ανταγωνισμό ή για χάρη της ηγεμονίας. Εναντίον όμως, των ολιγαρχιών δεν πολεμάτε για κανέναν από αυτούς (τους λόγους), αλλά εξαιτίας του πολιτεύματος και της ελευθερίας. Επομένως, εγώ τουλάχιστον δε θα δίσταζα να πω ότι πρέπει να θεωρείτε πως πιο πολύ σας συμφέρει να είναι όλοι οι Έλληνες εχθροί σας και να έχουν δημοκρατικό πολίτευμα, παρά να είναι φίλοι σας και να έχουν ολιγαρχικό καθεστώς. Και αυτό γιατί νομίζω ότι θα μπορούσατε να συνάψετε ειρήνη εύκολα με ελεύθερους ανθρώπους, όποτε θελήσετε, ενώ με αυτούς που έχουν ολιγαρχικό πολίτευμα, νομίζω ότι και η φιλία ακόμη δε θα ήταν βέβαιη.

B1. Ο Δημοσθένης στη συγκεκριμένη παράγραφο διακρίνει δύο είδη πολέμων «πρὸς δημοκρατίας» και «πρὸς ὀλιγαρχίας». Πιο συγκεκριμένα, οι πόλεμοι με τις δημοκρατικές πόλεις, στις οποίες την εξουσία κατέχει ο λαός, μπορεί να οφείλονται σε διενέξεις ιδιωτικής φύσεως (διαφορές μεταξύ κάποιων πόλεων όπως Εγεσταίων-Σελινούντιων που οδήγησαν στην επέμβαση των Αθηναίων στην Σικελία), σε συνοριακές διαφορές, στον ανταγωνισμό και στις ηγεμονικές τάσεις «πρὸς μὲν τοὺς δήμους ἢ περὶ τῶν ... ἢ τῆς ἡγεμονίας». Οι πόλεμοι όμως, με τις ολιγαρχικές πόλεις στις οποίες την εξουσία κατέχει η μειοψηφία, οφείλονται σε θεμελιώδεις διαφορές, όπως

στο πολίτευμα και στην ελευθερία και δεν είναι καθόλου εύκολο να επιλυθούν, αφού αφορούν στην ουσία των πολιτευμάτων (« ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας»). Η διαφορά αυτή ἐγκείται στο ότι ο διάλογος επιτυγχάνεται μόνο με ελεύθερους και αξιοπρεπείς ανθρώπους που ζουν μέσα στο πλαίσιο της δημοκρατίας και όχι με ανελεύθερους ανθρώπους που ζουν σε τυραννικά καθεστώτα.

Η κάθετη διαχωριστική γραμμή μεταξύ των πολέμων «πρὸς δημοκρατίας» και «πρὸς ὀλιγαρχίας» δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και συνιστά διπλωματική απόκρυψη του γεγονότος ότι αιτία των διαρκών συγκρούσεων με την «ολιγαρχική» για παράδειγμα Σπάρτη και τους συμμάχους της ήταν κυρίως η διεκδίκηση της ηγεμονίας. Επομένως η χρήση του «οὐδενός» αποτελεί υπερβολή. Ο ρήτορας αποκρύπτει σκόπιμα την αλήθεια και δεν αναφέρεται στις δυναμικές παρεμβάσεις των Αθηναίων σε περιπτώσεις αντιδικιών μεταξύ δημοκρατικών πόλεων (η Σικελική εκστρατεία για παράδειγμα, ανεξάρτητα από την αφορμή της είχε ως στόχο την επέκταση της Αθηναϊκής κυριαρχίας στη Δύση 415 π.Χ.). Στόχος του μέσα από την αντίθεση δημοκρατικών και ολιγαρχικών πολιτευμάτων είναι να αποδείξει την υπεροχή της Αθήνας και την υποχρέωσή της να συνδράμει τις δεινοπαθούσες πόλεις, και συγκεκριμένα τη Ρόδο, πολεμώντας στο όνομα της δημοκρατίας, όπως και στο παρελθόν.

B2. Ο Δημοσθένης στην προσπάθειά του να πείσει τους Αθηναίους να βοηθήσουν τους Ροδίους χρησιμοποιεί ένα ρητορικό πυροτέχνημα. Τονίζει ότι συμφέρει την Αθήνα να υπάρχουν σε πολλές πόλεις δημοκρατικά πολιτεύματα που διάκινται εχθρικά προς αυτήν, παρά να συνάπτει φιλίες με ολιγαρχικούς («συμφέρει δημοκρατουμένους... φίλους εἶναι»). Ο ρήτορας δηλώνει ξεκάθαρα την υποστήριξή του προς τη δημοκρατία, ενώ εκφράζει τη δυσπιστία του προς την ολιγαρχία. Την άποψή του τη στηρίζει στη διαφορά των πολιτευμάτων που γίνεται σαφής με την αντίθεση «ὀλίγοι καὶ ζητοῦντες ἄρχειν» ≠ «πολλοὶ καὶ μετ' ἰσηγορίας ζῆν ἡρημένοι». Οι ολιγαρχικοί ζητούν την απόλυτη εξουσία, ενώ οι δημοκρατικοί επιλύουν τις διαφορές τους με συνεννόηση, καθώς επικρατούν ἴσα δικαιώματα μεταξύ τους. Κάθε

προσπάθεια λοιπόν, φιλίας και ειρήνης με τους ολιγαρχικούς θα ήταν καταδικασμένη να ναυαγήσει, ενώ η φιλία και η συνεννόηση μεταξύ δημοκρατικών είναι ασφαλής. Η διαφορά λοιπόν, δεν είναι μόνο ποσοτική, αφού δεν αφορά μόνο στον αριθμό των ατόμων που ασκούν την εξουσία (ὀλίγοι $\neq$ πολλοί), αλλά και ποιοτική, αφού επεκτείνεται και στον τρόπο σκέψης και ζωής (ζητοῦντες ἄρχειν $\neq$ μετ' ἰσηγορίας). Η άποψη του Δημοσθένη είναι υπερβολική, αλλά έχει στόχο να κολακεύσει το δημοκρατικό φρόνημα των Αθηναίων ακροατών, να τονίσει την ιδεολογική του ταυτότητα, να ενισχύσει τη δημοτικότητά του και επομένως την αποτελεσματικότητά του λόγου του.

B3. Σχολικό Βιβλίο σελ: 15-16: «Οι συμβουλευτικοί ... Δημοσθένης».

B4. α. ποίημα, νόμισμα, ανασφαλής, ζήτημα, έναρξη

β. Ὅρᾱτε
ἐστίν/ εἶναι.
ὄρων
εἶπεῖν
ἡρημένοις

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Όταν άκουσαν αυτά οι στρατηγοί και καθώς τα πληροφορούνταν οι άλλοι Έλληνες, στεναχωριούνταν πολύ. Ο Κλέαρχος είπε τα εξής: Μακάρι να ζούσε ο Κύρος. Επειδή όμως έχει πεθάνει, αναγγείλετε στον Αριαίο ότι εμείς νικούμε το βασιλιά και, καθώς βλέπετε, κανείς πια δεν μάχεται εναντίον μας και ότι, αν δεν ερχόσασταν εσείς, θα βαδίζαμε ήδη ενάντια στο βασιλιά. Υποσχόμαστε λοιπόν στον Αριαίο, εάν έρθει εδώ, ότι θα τον εγκαταστήσουμε στο βασιλικό θρόνο. Γιατί η εξουσία ανήκει σ' αυτούς που νικούν στη μάχη. Αφού είπε αυτά, έστειλε τους αγγελιοφόρους και μαζί μ' αυτούς το Χειρίσοφο το Λάκωνα και το Μένωνα το Θεσσαλό. Γιατί και ο ίδιος ο Μένωνας ήθελε (να πάει), επειδή ήταν προσφιλής και φίλος του Αριαίου από φιλοξενία.

Γ2. α. βαρύτατα, βασιλεύσι, αὐται, ὦ ἄγγελε, σοί / σοι.

β. εἶπέ, νικῶ / νικῶν, ἐπηγγείλαντο, ὀρᾷσθαι, ὦμεν.

Γ3. α. ἀκούσαντες = χρονική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος οἱ στρατηγοί

ἡμῖν = αντικείμενο του ρήματος μάχεται

καθιεῖν = ἄμεσο αντικείμενο στο ρήμα ἐπαγγελλόμεθα τελικό απαρέμφατο

αὐτός = ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στο Μένων

Ἀριαίου = ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική κτητική στα φίλος/ξένος

β. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο **ὅτι**, καθώς δηλώνει αντικειμενική κρίση. Εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό. Λειτουργεί συντακτικά ως ἄμεσο αντικείμενο του ρήματος **ἀπαγγέλλετε**.